Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

16. september 2013 *

»Konkurrence — karteller — belgiske, tyske, franske, italienske, nederlandske og østrigske markeder for badeværelsesudstyr og -inventar — afgørelse, der fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 — koordinering af prisforhøjelser og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger — tilregnelse af den ulovlige adfærd — bøder — retningslinjer for beregningen af bøder af 2006 — overtrædelsens grovhed — koefficienter — formildende omstændigheder — økonomisk krise — pres fra grossisternes side — samarbejdsmeddelelsen af 2002 — bødenedsættelse — betydelig merværdi«

I sag T-411/10,

Laufen Austria AG, Wilhelmsburg (Østrig), ved advokaterne E. Navarro Varona og L. Moscoso del Prado González,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen, først ved F. Castillo de la Torre, A. Antoniadis og F. Castilla Contreras, derefter ved F. Castillo de la Torre, A. Antoniadis og F. Jimeno Fernández, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående en påstand om delvis annullation af Kommissionens afgørelse K(2010) 4185 endelig af 23. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39.092 – Badeværelsesudstyr og -inventar) og en påstand om nedsættelse af den bøde, sagsøgeren er blevet pålagt ved denne afgørelse,

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, I. Pelikánová, og dommerne K. Jürimäe (refererende dommer) og M. van der Woude,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. marts 2013,

afsagt følgende

* Processprog: spansk.

Dom [1]

[*udelades*]

Retsforhandlinger og parternes påstande

28 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 8. september 2010 har sagsøgeren anlagt nærværende sag.

29 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse i henhold til artikel 64 i Rettens procesreglement stillet parterne skriftlige spørgsmål, som de har besvaret inden for den fastsatte frist.

30 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål under retsmødet den 6. marts 2013.

31 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede afgørelses artikel 1 og 2 annulleres, for så vidt som de vedrører sagsøgeren.

— Den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt dels individuelt, dels in solidum med Roca Sanitario nedsættes på grundlag af de begrundelser, som sagsøgeren har anført, eller med enhver anden af Retten fastsat begrundelse.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

32 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

[*udelades*]

A– *Påstanden om delvis annullation af den anfægtede afgørelse*

[*udelades*]

6. *Det sjette anbringende om sagsøgerens samarbejde*

[*udelades*]

1 — Der gengives kun de præmisser i denne dom, som Retten finder det relevant at offentliggøre.

a) Åbenbart fejlskøn ved anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen af 2002 og tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

218 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og begået en fejl ved anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen af 2002, idet den i den anfægtede afgørelse trak den betingede bødenedsættelse, som Roca-koncernen var blevet givet meddelelse om ved skrivelse af 8. december 2006 i henhold til samarbejdsmeddelelsen, tilbage. Sagsøgeren har i den henseende for det første i det væsentlige anført, at dersom Retten måtte finde, at sagsøgeren sammen med Roca Sanitario og Roca France udgjorde en økonomisk enhed, bør de fejl, Kommissionen har begået ved bedømmelsen af Roca Frances anmodning om bødenedsættelse, tages i betragtning med hensyn til den bøde, sagsøgeren er blevet pålagt. For det andet har sagsøgeren anført flere fejl, som Kommissionen skulle have begået ved vurderingen af de oplysninger, som Roca France har fremlagt til støtte for sin anmodning om bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen af 2002.

219 Kommissionen har bestridt, at sagsøgerens argumenter er begrundede.

220 Undersøgelsen af spørgsmålet, om Kommissionen har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og begået en fejl ved anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen af 2002, forudsætter en undersøgelse af det forudgående spørgsmål, om sagsøgeren, som har deltaget i en overtrædelse i Østrig, alene i sin egenskab af søsterdatterselskab til et datterselskab, der har deltaget i en overtrædelse i Frankrig, og som i den egenskab har indgivet en anmodning om bødenedsættelse, kan gøre krav på en sådan bødenedsættelse i henhold til denne meddelelse.

221 Sagsøgeren har i den henseende som svar på Rettens spørgsmål under retsmødet i det væsentlige gjort gældende, at begrebet én enkelt virksomhed indebærer, at enhver fordel, som følger af samarbejdsmeddelelsen af 2002, bør komme alle de selskaber, der udgør en del af en sådan enkelt virksomhed, til gode. Kommissionen har bestridt, at sagsøgerens argumenter er begrundede.

222 Det bemærkes, at Kommissionen i samarbejdsmeddelelsen af 2002 har fastsat betingelserne for, hvornår virksomheder, der samarbejder med Kommissionen i forbindelse med dennes undersøgelser af en kartelsag, kan fritages for bøder eller få nedsat den bøde, de ellers ville være blevet pålagt.

223 Afsnit A i samarbejdsmeddelelsen fra 2002, som omfatter punkt 8-19, vedrører betingelserne for, at en virksomhed kan indrømmes en bødefritagelse, mens afsnit B, som omfatter punkt 20-27, vedrører betingelserne for, at en sådan virksomhed kan indrømmes en bødenedsættelse.

224 I medfør af punkt 20 i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 »[kan] virksomheder, der ikke opfylder betingelserne [for at opnå en bødefritagelse], […] være berettiget til en nedsættelse af bøder, de ellers ville være blevet pålagt«.

225 Punkt 21 i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 bestemmer, at »[f]or at være berettiget [til en nedsættelse af bøden i medfør af nævnte meddelelses punkt 20] skal en virksomhed forsyne Kommissionen med bevismateriale vedrørende den formodede overtrædelse, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til det bevismateriale, Kommissionen allerede er i besiddelse af, og bringe sin deltagelse i den formodede ulovlige aktivitet til ophør senest på det tidspunkt, hvor den fremlægger bevismaterialet«.

226 Det følger af det ovenfor anførte, at en virksomhed kan indrømmes en bødenedsættelse i henhold til afsnit B i samarbejdsmeddelelsen af 2002, hvis den har indgivet en anmodning derom og har indgivet beviser til Kommissionen vedrørende den angivelige overtrædelse, som har en betydelig merværdi.

227 Det må derfor fastslås, at det i princippet kun er den virksomhed, som har indgivet anmodningen om bødenedsættelse (herefter »den anmodende virksomhed«), samt i givet fald de enheder, i hvis navn denne anmodning er blevet indgivet, og som har samarbejdet med Kommissionen, der kan indrømmes en bødenedsættelse i den henseende.

228 Det bemærkes derudover, at det følger af retspraksis, at når moderselskabet ikke har deltaget materielt i kartellet, og dets ansvar udelukkende bygger på dets datterselskabs deltagelse i kartellet, kan moderselskabets ansvar i henhold til retspraksis ikke overstige datterselskabets ansvar (jf. i denne retning Rettens dom af 24.3.2011, sag T-382/06, Tomkins mod Kommissionen, Sml. II, s. 1157, præmis 38, som efter appel blev stadfæstet ved Domstolens dom af 22.1.2013, sag C-286/11 P, Kommissionen mod Tomkins, Sml., EU:C:2013:29, præmis 39). Under disse omstændigheder, hvor moderselskabets ansvar udelukkende er afledt af dets datterselskabs, og hvor datterselskabet har deltaget i et kartel, bør en bødenedsættelse, som indrømmes datterselskabet, efter det har indgivet en anmodning om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen af 2002, komme moderselskabet til gode.

229 Kommissionen er til gengæld ikke forpligtet til at udstrække en bødenedsættelse, som indrømmes et første datterselskab, som har indgivet en anmodning om at blive omfattet samarbejdsmeddelelsen af 2002, til også at omfatte et andet datterselskab (herefter »søsterdatterselskabet«), alene fordi de sammen med deres moderselskab tilhører den samme virksomhed som omhandlet i den i præmis 62 og 63 ovenfor nævnte retspraksis. I modsætning til moderselskabets ansvar, som under de i præmis 228 ovenfor nævnte omstændigheder er et rent afledt og accessorisk ansvar, som afhænger af dets datterselskabs ansvar (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 228 ovenfor, præmis 39), kan et datterselskabs ansvar ikke være afledt af et søsterdatterselskabs ansvar, eftersom datterselskabets ansvar følger af dets egen deltagelse i kartellet. Under disse omstændigheder er det kun, når anmodningen om at blive omfattet af en bødenedsættelse er indgivet i søsterdatterselskabets navn, og dette selskab faktisk har samarbejdet med Kommissionen, at dette søsterdatterselskab kan nyde godt af en bødenedsættelse efter anmodning fra et andet datterselskab, der tilhører samme virksomhed. Denne situation adskiller sig således fra den situation, hvor et moderselskab i eget navn og i dets datterselskabers navne indgiver en anmodning om bødenedsættelse, fordi alle de selskaber, der udgør virksomheden som omhandlet i den i præmis 62 og 63 nævnte retspraksis, under sådanne omstændigheder er forpligtet til at samarbejde med Kommissionen.

230 I den foreliggende sag fremgår det af 1288. betragtning til den anfægtede afgørelse, at Kommissionen den 17. januar 2006 modtog en anmodning fra Roca France om bødenedsættelse. Som svar på denne anmodning indrømmede Kommissionen ved skrivelse af 8. december 2006 Roca-koncernen en betinget bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen af 2002 (1289. betragtning til den anfægtede afgørelse). Efter en ny undersøgelse af beviserne nægtede Kommissionen i den anfægtede afgørelse at indrømme koncernen en bødenedsættelse af de grunde, der i det væsentlige er anført i 1291.-1293., 1295., 1299. og 1300. betragtning til den anfægtede afgørelse.

231 Det fremgår i den henseende utvetydigt af sagsakterne, at på trods af den tvivl, som de anvendte formuleringer i den anfægtede afgørelse kunne efterlade med hensyn til den anmodende virksomhed og udstrækningen af anmodningen om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen, er denne anmodning blevet affattet i Roca Frances eget navn og i Laufen-koncernens navn og ikke i Roca-koncernens navn i sin helhed. Det bør imidlertid i den henseende præciseres, at det også utvetydigt fremgår af disse sagsakter, at denne anmodning vedrører »Laufen-koncernen«, udelukkende for så vidt som dens aktiviteter i Frankrig var integreret i Roca France. Derudover vedrørte de af Roca France indgivne oplysninger, som det fremgår af 1291. og 1293. betragtning til den anfægtede afgørelse, udelukkende den overtrædelse, som blev begået vedrørende keramiske artikler i Frankrig i 2004. Det er i særdeleshed uomtvistet, at ingen oplysninger eller beviser blev indgivet vedrørende den overtrædelse, der blev begået i Østrig.

232 Under disse omstændigheder må det fastslås, at anmodningen ikke er blevet indgivet i sagsøgerens navn. Selv om sagsøgeren ganske vist er en del af »Laufen-koncernen«, som er omfattet af anmodningen, må det imidlertid fastslås, at anmodningen vedrører »Laufen-koncernens« aktiviteter i Frankrig, og at sagsøgeren ikke var aktiv på det franske marked. Under alle omstændigheder har sagsøgeren ikke samarbejdet med Kommissionen i henhold til samarbejdsmeddelelsen af 2002. Endvidere vedrører de oplysninger, som Roca France har indgivet, på ingen måde sagsøgerens aktiviteter, men vedrører den overtrædelse vedrørende keramiske artikler, der blev begået i Frankrig i 2004.

233 Henset til det foregående må det fastslås, at Kommissionen under alle omstændigheder hverken har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning eller begået en fejl ved anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen af 2002, idet den, henset til konstateringerne i præmis 230-232 ovenfor, ikke var forpligtet til at indrømme sagsøgeren en bødenedsættelse.

234 Henset til samtlige de foregående overvejelser må anbringendet forkastes som ubegrundet, for så vidt som det vedrører anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen af 2002, uden at det er fornødent at undersøge sagsøgerens andre argumenter, som er nævnt i præmis 218 ovenfor.

[*udelades*]

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Afdeling):

1) Europa-Kommissionen frifindes.

2) Laufen Austria AG bærer sine egne omkostninger og betaler Kommissionens omkostninger.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. september 2013.

Underskrifter